

Stuiveling: het gaat om vertrouwen

Niet alleen grijpen naar het laaghangend fruit

Notarissen nemen te weinig verantwoordelijkheid voor hun publieke taak, meent Saskia J. Stuiveling, president van de Algemene Rekenkamer. Daardoor is het publieke vertrouwen in het notariaat tot onder het vriespunt gedaald. De beroepsvereniging moet er alles aan doen het geschonden imago te herstellen. 'Niemand vindt de notaris zielig.'

TEKST Miek Smilde | FOTO'S Truus van Gog

Onlangs belde ze zelf drie aselekt gekozen notaris-kantoren. Een privékwestie in verband met een vermissing. Stuiveling zocht – onder de naam van haar man – iemand die haar kon helpen bij de juridische afwikkeling van de zaak. Iemand die het bewind kon voeren over de boedel. 'Geen van de kantoren was geïnteresseerd in deze klant.' Ze wijst met een priemende vinger naar zichzelf. 'We kregen van alle drie te horen dat ze niet waren geïnteresseerd. "Daar beginnen we niet aan mevrouw." Ik zei nog dat we de rekening keurig zouden betalen, maar dat maakte niets uit. Ze wilden de zaak gewoon niet aannemen, maar we kregen niet te horen waarom. Waarschijnlijk omdat de afwikkeling van een boedel van een vermiste persoon vaak lastig is. Het is arbeidsintensief, er zitten telefoontjes aan vast en misschien boze familieleden, en daar leent men zich blijkbaar niet voor.' Ze schudt meewarig

haar hoofd. 'Uiteindelijk was een bevriende advocaat bereid ons te helpen, maar dat is niet de manier waarop het zou moeten gaan. Ik wil niet dankzij onze persoonlijke contacten mijn zaken regelen, ik ben een klant van deze samenleving. In Nederland worden honderden personen vermist die allemaal boedels hebben en bankrekeningen. De familie moet daarbij kunnen. Om belasting te betalen bijvoorbeeld of om de huur op te zeggen. Om dit te regelen, is de hulp van een advocaat of notaris nodig. Vaak treedt een notaris op als bewindvoerder, dat is zijn of haar publieke taak. Maar blijkbaar leent niet iedereen zich daarvoor.'

SLECHTE NAAM

Het is een van de redenen waarom het notariaat zo'n slechte naam heeft, denkt Stuiveling. 'Wie alleen maar kiest voor laaghangend fruit en niet voor het

hooghangend fruit, maakt zich niet erg populair.' Dát notarissen een slechte naam hebben, staat voor Stuiveling als een paal boven water. 'Laat ik het zo zeggen', formuleert zij licht spottend, 'ik constateer dat notarissen geen warme gevoelens bij de bevolking oproepen. Niemand vindt hen zielig, ook niet als er een zielige tussenzit. Dat zegt meer over de beroepsgroep dan wat ik er persoonlijk van vind. Ik heb niet het gevoel dat notarissen op een spoortje van sympathie van de samenleving kunnen rekenen. Dan heb je als beroepsgroep wel iets laten liggen.' Nee, ze wil niets horen over marktwerking, moordende concurrentie, tariefloorlogen. En het gaat haar ook niet primair om toezicht of aangescherpt tuchtrecht. Volgens Stuiveling is er een wereld te winnen als het gaat om bejegening en gedrag. 'Ik weet dat notarissen vooral op tarief met elkaar concurreren, maar concurrer eens op kwaliteit. Wie is de beste adviseur als het gaat om het opstellen van testamenten in het geval van samengestelde gezinnen? Daar zijn er steeds meer van. Wie kan dat het beste regelen op een aardige, prettige manier? Wie snapt jouw problemen en wie zorgt ervoor dat als jij straks dood bent het allemaal goed is geregeld? Daar gaat het om. Dat is vertrouwen.'

IN HET DEFENSIEF

Het is niet de eerste keer dat Stuiveling zich uitsprekt over het vertrouwen in professionals met een publieke taak. Op het moment dat de accountancy werd geteisterd door schandalen, besprak ze met het Nederlands Instituut voor Registeraccountants (NIVRA) de mogelijke strategie voor de toekomst. In november 2009 oordeelde ze in de zogeheten Rechtspraaklezing 2009 dat rechters meer kennis zouden moeten delen met de samenleving. Kort tevoren had ze in een kennismakingsgesprek met de leiding van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) het onderwerp 'publiek vertrouwen' aangesneden. 'Ik wilde weten welke rol een brancheorganisatie als de KNB anno 2010 speelt als het gaat om de uitoefening van de publieke taak', verklaart ze de aanleiding van dit gesprek. 'Ik was benieuwd of de KNB een strategienota of zoiets had waarin stond wat de publieke vertrouwenspositie van de notaris inhoudt en hoe deze positie vorm krijgt. Bij het NIVRA hebben ze na al die affaires een aparte functionaris aangesteld die zich speciaal met dat deel van de verantwoordelijkheid van de beroepsgroep bezighoudt. Dat juich ik toe. Het gaat me niet om de integriteit van een individuele accountant, rechter of notaris, maar om de positie van de groep. Een brancheorganisatie is meer dan de som der delen.' Hoewel het gesprek met de KNB aangenaam verliep, was Stuiveling niet verrast toen ze hoorde dat er nog geen strategienota op tafel lag. Ze merkte dat de beroepsgroep daarvoor nog te veel in het defensief zit. Begrijpelijk, maar jammer, vindt Stuiveling. 'Wie te defensief reageert op schandalen die in de media verschijnen, heeft onvoldoende geanticipeerd op de kritiek. Juist een brancheorganisatie moet de regie in handen durven nemen en een proactieve houding aannemen. Zij moet niet alleen opkomen voor de belangen van individuele leden, maar vooral ook de belangen van de positie van

'KNB heeft een verantwoordelijkheid voor het imago van de hele groep'

de beroepsgroep behartigen. Een individuele notaris moet het vertrouwen van zijn cliënten niet beschamen. Maar een brancheorganisatie heeft een verantwoordelijkheid als het om het imago van de hele groep gaat.'

KANSEN GENOEG

Er zijn kansen genoeg om die verantwoordelijkheid concreet in te vullen, meent Stuiveling. Niet alleen door rotte appels uit de mand te gooien, ook door belangrijke informatie te verzamelen, te analyseren en te delen. Ze geeft een voorbeeld uit de vastgoedpraktijk. 'Er zijn veel publieke organisaties die op een gegeven moment moeten reorganiseren', legt Stuiveling uit. 'Bij veel van die operaties komt ook vastgoed kijken. Gebouwen moeten worden afgestoten of juist aangekocht. Denk aan scholen die gaan fuseren, bestuursgebouwen van instellingen op het gebied van de sociale zekerheid, politiebureaus. Publiek vastgoed dat wordt afgestoten en in private handen komt, of andersom, privaat vastgoed dat moet worden aangekocht voor publieke doelen. Hoe dan ook: er zit een publieke component aan, er is publiek geld mee gemoeid. Ik kan me voorstellen dat je als branche in dit soort gevallen zegt: wij moeten als publieke functionaris met een vertrouwenspositie ervoor zorgen dat er geen oneigenlijke dingen gebeuren met publiek vastgoed. Dus als een notaris te maken krijgt met zo'n transactie, dan let hij extra op. Dan zorgt hij ervoor dat hij goed is geïnformeerd, dat de taxatierapporten kloppen, dat er niet onder tafel wordt gerommeld. En de beroepsorganisatie zorgt ervoor dat alle notarissen precies weten wat ze wel en niet moeten doen als het om dit soort transacties gaat.'

PUBLIEKE VERTROUWENSFUNCTIE

Notarissen die zich afvragen of ze op die manier niet worden gebruikt als onbezoldigd opsporingsambtenaar, leest Stuiveling graag de les. 'Vastgoed is een registergoed dat in ons land in een van de oudste administraties ter wereld wordt opgenomen, namelijk het Kadaster. En het wordt pas geleverd als de notariële akte is gepasseerd. Onroerende zaken lopen allemaal over het bureau van de notaris, we kunnen niet zonder. Omdat het gedwongen winkelnering is kan een notaris zich nogal wat permitteren. Maar het gaat ook om een publieke vertrouwensfunctie en dat schept ook enorme verplichtingen. Mensen hebben de notaris echt nodig, maar door allerlei schandalen en ontwikkelingen in de markt hebben de mensen momenteel het gevoel beduvelde te worden. Het is aan de beroepsorganisatie om dat negatieve imago te bestrijden. Niet door zich te verdedigen, maar door er keihard voor te zorgen dat de notaris het vertrouwen weer waard is.' ■

